

GIÀO DỤC - NÀO TẠO VỚI PHÁT TRIỂN NHÂN LỰC

TRÁCH NHIỆM CỦA CHÚNG TA HÔM NAY

ĐỐI VỚI NHỮNG THẾ HỆ TRƯỚC VÀ CÁC THẾ HỆ TƯƠNG LAI

NGUYỄN TRỌNG CHUẨN (*)

Ôi! Việt Nam cũng nhớ ôi hầu hết các nước trong khối xã hội chủ nghĩa trước đây, nào coi một thời kỳ khai đại, kinh tế thì trông bù nổi xối không công bằng, bù coi là nguyên nhân sinh ra tất cả các tệ nạn và cái trói sợi tiến bộ của xã hội, do vậy, nơi nào bù coi là xấu xa, nào không nước chấp nhận, bù cảm nhận và thức thì chính thức hoàn toàn bù loại trừ ra khỏi đời sống xã hội. Tuy nhiên, cuộc sống thức tế cho thấy, xã hội, hay ít nhất là các xã hội nông dân trong đời sống nhân loại đang sống, nào chóng to rành, nếu không coi thì trông, không coi kinh tế thì trông thì không chẻ lách với kinh tế không thể phát triển, mà nhiều lách với khác trong xã hội cũng sẽ rất nhìn nhìn, thì trẻ tham chí là thụt lùi.

Cũng cuộc đời mỗi toàn diện nhất nước bắt đầu từ năm 1986 do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo không những nào làm thay đổi nhận thức của mỗi công dân, mà còn tạo ra những sợi thay đổi rất căn bản trong các chính sách về mọi trong chế độ tiến, trong quan hệ của nhân nước và cái trong sợi hình thành nhiều loại thì trông một thời nào bù coi là nguyên nhân, và là sản phẩm của chế độ người bóc lột người cái phải sớm bù loại bỏ

Ngày nay, kinh tế thì trông nào nước thừa nhận rõ ràng rồi, nước coi là một bước phát triển, là thành quả chung của văn minh nhân loại. Kinh tế thì trông coi sợi nhiều tiết kiệm của nhân nước đang lao động củi coi hiệu quả nên hòa nhất nước thì theo nhìn hướng xã hội chủ nghĩa vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh. Kinh tế thì trông không còn bù ngoài nhân là sản phẩm nước quyền, riêng coi của chủ nghĩa tở bại.

Những thanh quả để thấy nhất mà kinh tế thì trông mang lại cho Việt Nam là sợi năng nổng năng ngai nhiên trên tất cả các mặt hoạt động của xã hội; sợi trị trẻ nào bù này lui; khung hoàng kinh tế - xã hội kéo dài nhiều năm trong thời bao cấp nào nước khác phục; tốc độ tăng trưởng kinh tế hàng năm ở mức khai cao và tổng nội sản nhìn. Nào biết, tính y lại, sợi chớ nào, thái nào an phần trong thời bao cấp dôi ảnh hưởng của kinh tế thì trông nào giảm hẳn trong tất cả các tầng lớp dân cư. Khát vọng và ý chí vốn lên làm giàu của mỗi người nước nhân nước khuyến khích nào tăng lên nhanh chóng và rõ rệt. Lỗi ích chính năng của cái nhân và quyền sợi hữu tở nhân nước pháp luật thừa nhận nào thức sợi trời thanh nổng lực mạnh mẽ thức này con người hoạt nổng, làm cho mỗi người trời nên năng nổng hơn. Nhờ sợi năng nổng của người lao nổng, nhân sức mạnh nào kết của toàn dân, nhờ các chính sách kinh

(*) GS.TS., Nguyễn Văn Trọng Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam.

teá ñuïng ñaïn của Nha ñoïc maø thu nhaùp quoc ñaïn tính theo ñaïu ngöôïi khoaïng 100 USD caïch ñaïy hôn 30 naïn ñaï ñoïc naïng leïn ñeïn treïn 1000 USD naïn 2007, vöi toïc ñoï taïng tröông bình quaïn haïng naïn treïn 7%.

Tuy ñheïn, trong khi thöa höông ñhông maët tích cöc của kinh teá thö tröông, thì ñhông thöi, Vieät Nam laï cuïng ñang ñoï maët vöi khoaïng ít ñhông khoïkhaïn, thaïch thöïc, vöi ñhông maët tieäu cöc của chính ñeïn kinh teá thö tröông, ñaïc bieät laï trong giai ñoain maø thö tröông trong ñoïc con ñang öu trìn ñoï sô khai, chöa hoan chahn vaø khi luaät phaùp ñoïc Nha ñoïc ban hanh con chöa theo kíp toïc ñoï phaùt trin của kinh teá thöi hoï nhaùp, thöi toain caïu hoï ñang dieïn ra maïn meï vaø theá giöi laï ñang öu trong giai ñoain khoaïng hoain tai chính toï teïng ay cang lan röng ñhө ñheïn nay.

Chính trong böi cahn ñoï trach ñheïn heät söc naïng ñeïn ñoïc ñaët leïn vai của chung ta hoïn nay, leïn vai của möt theá heä ñang ñoïc thöa höông töc cha öng möt caïch töt nhaët, khoaïng ngöng naïng chung leïn möt taïn cao möi, mong sao seï trao chung laï cho caïc theá heä mai sau, khoaïng ñeä cho con chäu chung ta phaï ganh chöu haïu quaï naïng ñeä do ñhông sai laïn vì söi keïm heïu bieät, söi keïm heïu quaï hay do ñhông hanh ñhông baät chap quy luaät của chung ta gaïy ra.

Möi ngöôïi Vieät Nam ñeïu bieät räïng, caïc theá heä cha öng ñaï ñeä laï cho mình hoïn nay ñhông ñi saïn voä cung quyü baï. Nhöc caïc keät quaï khai phaï caï taï ñaët hoang, ñaùp ñeä laïn bieïn keï dai suöt hang chuec theá kyü voä cung kieïn trì của cha öng maø hoïn nay chung ta ñoïc thöa höông ñhông cahn ñhông mau möi öu khaùp caï ba mieïn Baç Trung Nam. ñhông ñi saïn vaïn hoïa, cahn ñhông ñi saïn vaät chaät laïn ñhông giaù trò tinh thaïn, con laï sau bao ñheïu cuoïc chieïn tranh keï dai vaø voä cung aïc lieät maø chung ta coi trach ñheïn löu giöi laïn ñhông giaù trò khoaïng theá tính bang tieïn, thaïn chí bang räï ñheïu tieïn. Cung vöi ñoï long yeäu ñoïc ñhông nam, tinh thaïn ñoain keät, yü chí baät khaüt, kieïn cöông, khoaïng chöu phaï thuoïc, khoaïng chöu lam ñoä leä khoaïng cam chöu phaïn ñoï ngheo laïn ñhông giaù trò tinh thaïn voä giaï.

Ñoï caïch khaïc, trach ñheïn của theá heä hoïn nay trong cuoïc xaïy döng vaø phaùt trin ñaët ñoïc, trong vieïc ñoï chí cha öng ñeä vieät tieùp ñhông trang söi haï hung của ñaïn toïc, laï phaï bieät keät thöa, bieät chöi löc taät caïn ñhông gi tích cöc, ñhông giaù trò truyeïn thöng do cha öng ñaï

taï döng ñeïn, chöi khoaïng phaï ñoain tuyeät vöi caïc giaù trò truyeïn thöng. ñhông aï ñang taïn caët ñoï ñhông ñaïy lieïn heä vöi coï nguoin, phaï nhahn hay huy hoai ñhông giaù trò truyeïn thöng thì söm hay muoïn cuïng ñeïu phaï traï giaï. ñoain tuyeät vöi caïc giaù trò truyeïn thöng töc laï ñoain tuyeät vöi caï ñhông, caï töt, caï hay, caï ñeùp, caï coi khaï naïng thöä thuïc con ngöôïi ñoä löc hanh ñhông vaø ñoä löc vöön töi. Queïn coï nguoin, maët goät reä chöi böi truyeïn thöng seï khoaïng tìm thaïy con ñhông cho töông laï. Böi vì, ñhө C.Maic ñoï, "Con ngöôïi lam ra löch söi của chính mình, ñhông khoaïng phaï lam theo yü muoïn tuy tieïn của mình, trong ñhông ñheïu kieïn töi mình chöi laïy, maø laï trong ñhông ñheïu kieïn tröc tieùp coi tröoïc maët, ñaï cho saïn vaø do quaï khoï ñeä laï" ⁽¹⁾.

Ñeïu tröoïc ñaïy, caïc theá heä ñaïn anh chung ta ñaï bieät "huy ñhông caïc giaù trò truyeïn thöng ñeä lam caïch maïng vaø khaïn chieïn", ñaï "huy ñhông söc maïn của hang maïy möi theá kyü töä tieïn cha öng coï vaü vaø tröi chieïn cho con chäu hoan thanh söi ñheïp ñaïn toïc" ⁽²⁾, thì ngay nay, trong cuoïc xaïy döng vaø phaùt trin ñaët ñoïc thöng qua con ñhông cuoïc ñheïp hoïa theo höông ñheïn ñaï trong ñheïu kieïn kinh teá thö tröông vaø hoï nhaùp vöi kinh teá toain caïu, möt maët, chung ta phaï bieät huy ñhông söc maïn ñoï sinh ñoïc truyeïn laï töc trong löch söi maët khaïc, phaï bieät chöi löc, tieùp thu ñhông giaù trò töt ñeùp của thöi ñaï vaø của caïc ñaïn toïc khaïc ñeä buï ñaùp cho ñhông caï chung ta ñang thieäu huï.

Nhahn thöc cho ñhông ñaï khoï ñhông vieïc thöc ñheïn, keät höp cho ñoïc hai maët treïn ñaïy con khoï hôn räï ñheïu.

Nhö treïn ñaï ñoï, ñeïn kinh teá thö tröông öu Vieät Nam du cön sô khai ñhông cuïng ñaï ñoä ñeïn ñheïu thanh quaï khaïc haïn vöi thöi kinh teá tap trung, quan lieäu, bao cap. Yü thöc lam giaü ñoïc khaïn khaïc; ngöôïi giaü ñoïc toïn tröng. Song, ñeïn kinh teá thö tröông tuy cön sô khai ñoï cuïng ñaï kíp saïn sinh ra caïch lam giaü theo löi chup giaät bang möi giaï baät chap phaùp luaät, coi thöông ñaï lyü sung baï ñhông tieïn, löi söng xa hoa, laïng phí, tình trang tham ñheïp, möc ngoaët, hoï löi

⁽¹⁾ C.Maic vaø Ph.Ahggheïn. *Toain tap*, t.8. Nxb Chính trö quoc gia, Haï Noï, 1993, tr.145.

⁽²⁾ Traïn Vaïn Giaü. *Giaù trò tinh thaïn truyeïn thöng của ñaïn toïc Vieät Nam*. Nxb Khoa hoïc xaï hoï, Haï Noï, 1980, tr.52.

giáo? Chúng ta sẽ còn bao nhiêu năm nữa canh tác thuận thục và phì nhiêu nữa lại cho các thế hệ mai sau, nếu biết rằng nếu còn nữa thì phải mất hàng chục năm, có khi mất nên cái nữa thế kỷ? Mai này con cháu chúng ta sẽ phải xử trách nhiệm của chúng ta trong vấn đề này ra sao?

Khoảng kiểm phản bác bạch la *trách nhiệm của thế hệ hiện nay trong vấn đề ô nhiễm môi trường sống* do hậu quả của số vô trách nhiệm và cái vì những cái lỗi riêng, cái lỗi cục bộ của một nhóm người. Thật ra, về nguyên tắc gây ô nhiễm môi trường sống và số tàn phá thiên nhiên có thể xảy ra trong quá trình công nghiệp hóa và phát triển kinh tế ô nhiễm ta đã nhìn thấy ít như lãnh đạo và các nhà khoa học cảnh báo từ rất sớm. Tuy nhiên, những cảnh báo rồi chớ ô nhiễm xảy ra quan tâm nhường một. Khi xảy ra những cái này, xí nghiệp, chúng ta chớ chửi nên việc báo về môi trường, con người tính chất tôi phải, năng về kinh tế nên tuân thủ chớ coi quy hoạch sinh thái. Trong nhân thức, ta chớ thấy rằng môi trường sống và thiên nhiên của chúng ta không chớ thuộc về thế hệ hôm nay nên vay mượn và tiêu dùng quai một cho phép, quai nhiều các nguồn tài nguyên của thế hệ mai sau.

Tình trạng chớ thấy cái lỗi rồi mất mà không thấy cái hại lâu dài; chớ thấy cái lỗi cục bộ mà không thấy nỗi cái giải pháp lại thêm cách làm chấp vại thiếu quan niệm năng bỏ và thiếu quy hoạch tổng thể nên dẫn nên việc chất thải của các khu công nghiệp năng làm ô nhiễm trầm trọng không khí, đất đai, các nguồn nước mặt và cá nhân ngấm. Chính vì tình trạng chấp vại thiếu quy hoạch tổng thể nên vậy, lại thêm số để dành thu hút nhà đầu tư, không chất chế trong việc xử lý hệ thống kỹ thuật và công nghệ xử lý

các chất thải, cho nên, có thể nói, hiện nay trên khắp cá nhân, về cơ bản, chớ có một khu công nghiệp nào hoàn chỉnh và năng này nếu các yêu cầu tiêu chuẩn về môi trường.

Phải thừa nhận rằng, kinh tế thị trường ở Việt Nam đã đem lại rất nhiều thành tựu không thể phủ nhận. Kinh tế thị trường không những làm sống năng môi trường kinh tế vốn đã trì trệ trong một giai đoạn dài đời thời bao cấp, phi thị trường, mà còn làm thay đổi cái duy, tâm lý và hoạt động của con người. Song, trong nhiều kiến kinh tế thị trường, Việt Nam cũng năng phải nói mặt với những hiện tượng rất năng ngại nhờ ô nhiễm môi trường năng nên nhiều khu rừng bị khai thác theo kiểu chất phát triển hại, đất đai và các nguồn tài nguyên khác bị sử dụng lãng phí, nhiều loại rừng và thực vật đã hoặc năng coi nguyên có bị tuyệt diệt, cùng với nó là việc các di sản văn hóa và những giá trị truyền thống bị một bộ phận cố dân coi thường và lãng quên, ít nhiều nếu có liên quan nên khuyến khích chạy theo năng tiền, nói khi bắt chính, tìm kiếm lợi nhuận tôi đã bắt chước nhà lý và những truyền thống tốt đẹp. Thế hệ hôm nay không thể không nhận ra những hiện tượng, những thách thức, những nguy cơ ẩn chứa năng sau mặt tích cực của kinh tế thị trường. Vì vậy, việc sử dụng nên một cái mà tích cực của kinh tế thị trường nên phát triển kinh tế và các mặt khác trong đời sống xã hội; giảm nên một cái thiếu những tài năng tiêu cực của nó nhằm duy trì, bảo tồn và phát triển lên trình độ cao hơn các di sản, các giá trị và chất và giá trị tinh thần truyền thống nói nên trao lại cho các thế hệ sau chính là trách nhiệm của thế hệ hôm nay nói với những thế hệ cha ông và cũng là trách nhiệm to lớn nói với thế hệ mai sau.

